

Verkiezingsprogramma 13 juni 2010

NU DURVEN VERANDEREN

Een sterk sociaal en economisch perspectief voor Vlaanderen

**(Hoofdstukken 3 en 4 over arbeidsmarktbeleid en sociale
zekerheid)**

3. Durven veranderen voor meer en betere jobs

3.1 Meer mensen aan het werk krijgen

Er zijn te weinig mensen aan het werk. Met een werkzaamheidsgraad van 62 % scoort België bijna 5 procentpunten onder het Europees gemiddelde. Vlaanderen doet het wel beter, maar presteert met 66 % niet beter dan het gemiddelde van de Europese Unie. Onszelf vergelijken met Wallonië (57 %) en Brussel (55 %) is onszelf wijsmaken dat we het al bij al nog goed doen. We verliezen bovendien terrein op de rest van Europa en zakken dieper weg in het peloton. De werkzaamheidsgraad groeide in Vlaanderen tussen 2000 en 2008 met 2,2 procentpunten. In Europa was dit 3,3 procentpunten.

Specifiek voor Vlaanderen zijn vooral de 55-plussers sterk ondervertegenwoordigd op de arbeidsmarkt in vergelijking met de rest van Europa. Ook allochtonen, personen met een handicap en laaggeschoolde langdurig werkzoekenden komen te weinig aan bod op onze arbeidsmarkt.

Zo snel mogelijk meer mensen aan het werk krijgen, is voor de N-VA de centrale uitdaging van de komende regeerperiode. We verbeteren daarom het functioneren van onze arbeidsmarkt. Een goed werkende arbeidsmarkt is niet alleen economisch maar ook sociaal belangrijk. Het geeft zwakkeren kansen. De N-VA legt daarom duidelijke keuzes voor inzake het arbeidsmarktbeleid, keuzes die aansluiten bij wat we nu al doen op Vlaams niveau en die een vertaling zullen moeten krijgen doorheen het volledige arbeidsmarktbeleid.

Op een moderne arbeidsmarkt moet meer dan 70 % van de bevolking op actieve leeftijd aan het werk zijn. Dit vergt een cultuuromslag bij zowel werknemers als werkgevers. Werknemers moeten hun loopbaan meer in eigen handen nemen, daartoe aangemoedigd door een overheid die hen zekerheid biedt. Ook bedrijven en instellingen moeten werken aan een modern personeelsbeleid. De arbeidsmobiliteit verhoogt door tussenschotten af te breken, bijvoorbeeld tussen de publieke en privésector.

3.2 Van jobzekerheid naar werkzekerheid

In de turbulente economische omgeving van vandaag en morgen kan niemand werknemers nog een levenslange jobzekerheid bij één en dezelfde werkgever garanderen. De jobonzekerheid die dit met zich meebrengt bieden we een antwoord door te zorgen voor werkzekerheid, via een versterkte investering in de competentieontwikkeling van werknemers en in de begeleiding in hun zoektocht naar nieuw werk.

We moeten immers opnieuw sterker inzetten op de enige troef van de Vlaamse arbeidsmarkt in internationaal vergelijkend perspectief: onze goed opgeleide en productieve werknemers. Alleen zo kunnen we stand houden in een sterk

geglobaliseerde wereldeconomie en alleen zo kunnen we de concurrentie met de lage loonlanden aan.

3.3 Een werkbare combinatie arbeid-privé

De prijs die we betalen voor onze hoge productiviteit is het 'citroenmodel' van de Vlaamse arbeidsmarkt. Werknemers raken na verloop van tijd opgebrand of uitgeblust. Ze vallen tijdelijk uit of verlaten definitief de arbeidsmarkt. Onze loopbaan is dan ook erg 'samengebald'; in de leeftijdsklasse tussen 25 en 55 jaar behoort de arbeidsdeelname in Vlaanderen tot de top van de Europese Unie.

Om deze troef te kunnen handhaven moeten we zorg dragen voor een werkbare combinatie van arbeid enerzijds en het privé- of gezinsleven van de werkende Vlamingen anderzijds. Dat betekent niet alleen méér jobs, maar ook 'werkbare' jobs en loopbanen waarin we tijd voorzien om af en toe bij te tanken, om competenties opnieuw te versterken of om de zorg op te nemen voor kinderen of ouders. Alleen zo wordt meer en langer werken ook echt werkbaar op onze arbeidsmarkt.

Concreet stelt de N-VA het volgende voor:

- Via een **tijdspaarrekening** maken we het voor werknemers mogelijk om tijdelijk minder te werken of hun loopbaan te onderbreken om bij te tanken, competenties te versterken of de zorg voor kinderen of ouders op te nemen. Met deze tijdspaarrekening integreren we het tijdskrediet en de diverse thematische verloven zoals ouderschapsverlof en palliatief verlof.
- Zwangerschaps- en bevallingsverlof evenals het vaderschapsverlof worden verder ontwikkeld. Daarbij staat ons uiteindelijk een verlof voor ogen van in totaal zes maanden, te verdelen tussen moeder en vader. Elk van beiden mogen minstens twee maanden opnemen binnen de periode van het eerste halve levensjaar van het kind zodat vaders en moeders de kans krijgen om de zorg voor hun jonge kinderen op te nemen. Het maximum is begrensd op vier maanden voor één ouder.
- In de maanden volgend op de aankondiging van een zwangerschap is de werkgever geen RSZ-bijdragen verschuldigd op het loon van de betrokken werknemer.
- Bij de onderhandeling van CAO's moet een apart luik opgenomen worden met alle maatregelen om de combinatie arbeid-gezin beter op elkaar af te stemmen. Nu wordt dit onderdeel al te vaak stiefmoederlijk behandeld in de verschillende CAO's. In dit luik – **de zogenaamde Combinatie Arbeid-Gezin overeenkomsten (CAGO's)** - wordt ook de Gezinsbond ingeschakeld als onderhandelingspartner.

3.4 Een modern arbeidsrecht

Onze arbeidsmarkt is allergisch voor verandering, zowel aan werknemers- als aan werkgeverszijde. We staan massaal stil en er is weinig arbeidsmobiliteit, mede als gevolg van de opzegtermijnen die sterk bepaald worden door anciënniteit. Voor nieuwkomers op de arbeidsmarkt is er dan nog maar weinig plaats. De tweedeling tussen degenen die werk hebben en degenen die (langdurig) werkloos zijn, is erg groot.

Ons arbeidsrecht is dan ook dringend toe aan modernisering. Hoewel België niet het enige land is waar een onderscheid wordt gemaakt tussen arbeiders en bedienden, is het wel een van de weinige landen waar deze twee groepen sterk uiteenlopend worden behandeld. Al in 1960 werd opgeroepen om dit onderscheid ongedaan te maken. De N-VA wil hier de komende regeerperiode effectief en prioritair werk van maken. De uitwerking van een dergelijke modernisering dient te gebeuren door het parlement, na consultatie van de sociale partners.

Concreet stelt de N-VA het volgende voor:

- Het onderscheid tussen arbeiders en bedienden is in de 21ste eeuw totaal voorbijgestreefd. De N-VA wil dan ook dat er eindelijk echt werk gemaakt wordt van een **eenheidsstatuut voor alle werknemers**. De omvorming van de statuten van arbeider en bediende tot een algemeen werknemerstatuut moet geleidelijk gebeuren over een periode van drie jaar zodat ondernemingen, sociale secretariaten, sociale partners en alle andere betrokkenen hun structuren en procedures kunnen aanpassen.
- De N-VA wil meer flexibiliteit op bedrijfsniveau door een veralgemeende **berekening van de arbeidsduur op jaarbasis**. Op sommige piekmomenten zal de werknemer dan meer uren per dag werken dan in sommige dalmomenten. Deze regeling werkt kostenbeheersend en verhoogt de flexibiliteit van de inzet van het personeel. Op die manier kan ook beter tegemoet gekomen worden aan de behoeften van het gezin doordat bijvoorbeeld het werkschema aangepast kan worden aan de schoolvakanties en de opvoeding van de kinderen.
- We verhogen de **mobilititeit tussen de privésector en de publieke sector, inclusief het onderwijs**, door ook deze statuten te laten evolueren naar het eenheidsstatuut voor werknemers.
- **Studentenarbeid** wordt vereenvoudigd en geflexibiliseerd, zonder afbreuk te doen aan de sociale bescherming van de jongere.

3.5 Langer maar ook aangenamer werken

De vervroegde uittreding op de arbeidsmarkt ondermijnt de betaalbaarheid van onze sociale zekerheid en dus de toekomst van onze welvaart. De N-VA wil dan ook het brugpensioen en andere systemen van vervroegde uittreding laten uitdoven, zodat de kloof tussen de wettelijke en de gemiddelde effectieve pensioenleeftijd geleidelijk gedicht wordt.

Een werknemer wordt duurder naarmate hij ouder wordt, maar in de meeste gevallen neemt de productiviteit niet in dezelfde mate toe. Zo'n systeem is pervers omdat het oudere werknemers uit de markt prijst. België is een van de landen waar loonopslag het sterkst verbonden is met anciënniteit.

Een doelgroepenbeleid voor oudere werknemers en werkzoekenden is voor Vlaanderen van cruciaal belang in het licht van de toenemende vergrijzing van de bevolking. Het belette niet dat de federale regering voorstelde om de loonkostverlaging van 50-plussers te schrappen. Dit deeltje van het arbeidsmarktbeleid zou toch worden overgeheveld naar de deelstaten. Dat hadden de federale sociale partners eind 2008 ook met zoveel woorden ingeschreven in het Interprofessionele Akkoord 2009-2010. Maar zelfs van deze kleine stap kwam met de vorige federale regering niets in huis.

De N-VA is ervan overtuigd dat een hogere mobiliteit op de arbeidsmarkt – vooral dan in de middenfase van de loopbaan – de ervarings- en scholingsvariatie van de ouder wordende werknemers kan verhogen, en dat op deze manier hun blijvende inzetbaarheid op hogere leeftijd kan vergroten.

Concreet stelt de N-VA het volgende voor:

- De **effectieve uittredingsleeftijd** (vandaag gemiddeld 60 jaar) moet **opgetrokken** worden, zodat de wettelijke pensioenleeftijd van 65 jaar in de praktijk benaderd wordt. Het brugpensioen en andere stelsels van vroegtijdige uittreding worden afgebouwd en moeten uiteindelijk uitdoven.
- Voor werknemers die op latere leeftijd ontslagen worden voorzien we een **intensieve persoonlijke begeleiding en/of bijscholing**, zodat ze elders aan de slag kunnen.
- De overheid moet **werknemers fiscaal stimuleren om langer aan de slag te blijven**. Vanaf de leeftijd van 60 jaar moet het elk jaar aantrekkelijker worden om te blijven werken. Wie na het pensioen wil blijven werken, wordt daar niet langer voor gestraft.
- We stappen af van de **leeftijdsgebonden loonvorming** die oudere werknemers uit de arbeidsmarkt prijst. De **loonvorming** moet **beter aansluiten bij de toegevoegde waarde van werknemers**. Het maandelijkse basisloon kan aangevuld worden met een prestatieloon in functie van de prestaties van de werknemer, het ogenblik waarop deze prestaties worden uitgevoerd, de bedrijfsresultaten en de flexibiliteit buiten de afgesproken werkuren, in overleg met de sociale partners op sector of op ondernemingsniveau. Zo moet ook de verloning van managers in een redelijke verhouding staan tot hun resultaten; bonussen buiten alle verhouding voor onverantwoordelijke leidinggevenden worden onmogelijk gemaakt.

3.6 Activering van werkzoekenden

De N-VA zet prioritair in op een versterking van het activeringsbeleid voor werkzoekenden. Vandaag zijn de overheidsuitgaven in België vooral erg hoog voor de 'passieve' uitkeringen voor werkloosheid, brugpensioen en tijdelijke werkloosheid, maar investeren we veel minder dan andere Europese landen (zoals de Scandinavische lidstaten) in de actieve begeleiding, beroepsopleiding en omscholing van werkzoekenden.

De N-VA kiest dan ook voor een omslag naar een echt activeringsbeleid. We garanderen **elke werkzoekende een nieuwe kans op de arbeidsmarkt** via een persoonlijke begeleiding, beroepsopleiding of tijdelijke werkervaring.

Concreet stelt de N-VA het volgende voor:

- In de eerste 6 tot 12 maanden van de werkloosheid (fase 1) leggen we de nadruk op een intensieve begeleiding en indien nodig bijscholing in functie van een nieuwe job in de reguliere economie.
- Na 1 jaar werkloosheid (fase 2) steken we een tandje bij via een loonkostpremie voor werkgevers uit de privésector die werkzoekenden in dienst nemen die langer dan 1 jaar werkloos zijn.
- Als sluitstuk van het versterkte activeringsbeleid (fase 3) bieden we werkzoekenden die de kaap van 2 jaar werkloosheid overschrijden de garantie op een tijdelijke werkervaring in de non-profitsector en de (semi-)publieke sector.

Met deze 'drietrapsraket' bieden we elke werkzoekende de garantie van een concrete nieuwe start op de arbeidsmarkt.

Tegenover dit 'recht op werk' voor werkzoekenden plaatsen we hun plicht om een passend gevolg te geven aan dit aanbod. Wie manifest weigert in te gaan op een passende vacature of beroepsopleiding verliest het recht op een werkloosheidsuitkering. Door consequent toe te zien op de werk- en opleidingsbereidheid van werklozen zorgen we voor een **nieuw evenwicht tussen rechten en plichten** van werkzoekenden, en vergroten we zo opnieuw het maatschappelijke draagvlak van onze sociale zekerheid.

We zien de werkloosheidsverzekering per definitie als een **tijdelijke inkomensgarantie** voor wie onvrijwillig zijn job verliest, en zetten tijdens deze werkloosheidsperiode maximaal in om hen op weg te helpen naar een nieuwe job. De werkloosheidsverzekering mag volgens de N-VA immers niet ontsporen in een permanente uitkeringsafhankelijkheid zonder toets naar de geschiktheid of bereidheid om opnieuw aan de slag te gaan.

Concreet wil de N-VA dus werk maken van een **beter evenwicht tussen rechten en plichten** van werkzoekenden:

- We versterken het recht op een nieuwe start op de arbeidsmarkt door een sterkere begeleiding met een echt activeringsbeleid (drietrapsraket).
- We kiezen voor **hogere uitkeringen die in de tijd beperkt zijn in functie van het arbeidsverleden van de werkloze**. Wie langer gewerkt heeft voor hij of zij werkloos werd, krijgt dan voor een langere tijd de uitkering, die veel meer dan vandaag in verhouding staat tot het werkelijk gederfde loon.
- Het krijgen van werkloosheidssteun mag geen eeuwig verworven recht zijn, maar wordt gekoppeld aan verplichte bijscholing, het zoeken naar werk en het verplicht aanvaarden van een passende job.
- Wie **tijdelijk werkloos** is, wordt aangemoedigd om een opleiding te volgen.

3.7 Recht op werk voor iedereen

De N-VA wil iedereen **gelijke kansen** bieden op een volwaardige participatie op de arbeidsmarkt.

Dat betekent waar nodig bijzondere aandacht voor groepen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt: ouderen, jongeren, vrouwen, allochtonen, arbeidsgehandicapten en laaggeschoolde langdurig werkzoekenden. Meer mensen aan het werk helpen is immers niet alleen van belang om onze sociale zekerheid betaalbaar te houden. Werk vervult in onze samenleving ook een belangrijke functie van sociale integratie en cohesie, en vormt voor de N-VA dan ook dé cruciale sleutel in de strijd tegen (kans)armoede.

Concreet stelt de N-VA het volgende voor:

- De N-VA kiest voor een **evenwichtig doelgroepenbeleid** met specifieke maatregelen voor ouderen, jongeren, vrouwen, allochtonen, personen met een handicap en laaggeschoolde langdurig werklozen.
- We kiezen er in de eerste plaats voor dat gesubsidieerde banen en beschermde tewerkstelling geïntegreerd worden in het reguliere economische circuit. Dit is echter niet voor iedereen een haalbare kaart. Voor deze werknemers blijft een parallel circuit van **beschermde tewerkstelling** bestaan.
- De N-VA ijvert voor een persoonsgebonden loonkostpremie voor werkgevers uit de reguliere economie om het rendementsverlies bij de tewerkstelling van personen met een arbeidshandicap of andere doelgroepwerknemers te compenseren. Niet de instelling maar de persoon staat hierbij centraal.

3.8 Opleiding op de werkvloer aanmoedigen

Bedrijven geven enerzijds aan dat ze moeilijk voldoende geschoold personeel vinden. Anderzijds stoten scholen in hun zoektocht naar én deskundigen uit het arbeidsveld én stageplaatsen op een tekort van beiden. De N-VA is vóór een beleid waarbij beide doelstellingen kunnen gerealiseerd worden. Bedrijven en sectoren worden

aangemoedigd en gehonoreerd om actief mee te werken aan stages. Er moet in dat verband ook dringend werk gemaakt te worden van de arbeidsgeneeskundige onderzoeken voor schoolstagiairs.

4. DURVEN VERANDEREN OM DE SOCIALE ZEKERHEID TE BEWAREN

4.1 Handvest voor een vernieuwde sociale zekerheid

Onze sociale zekerheid zoals we ze vandaag kennen is niet zo oud. Toch zijn maatschappij en economie ingrijpend veranderd sinds de eerste vormgeving ervan. Nieuwe gezinsvormen, andere demografische verhoudingen en ingrijpende economische ontwikkelingen zetten de uitgangspunten waarop dit naoorlogs stelsel is gestoeld stevig onder druk. Het gaat daarbij over veel meer dan de financiering van de sociale zekerheid.

Sociale zekerheidsstelsels genieten bij belangrijke groepen van de bevolking geen draagvlak meer. Meer en meer burgers hebben het gevoel dat het contract tussen burger en staat is verbroken omdat de sociale zekerheid niet langer als volwaardige verzekering optreedt bij risico's inzake ziekte, ouderdom, arbeidsongeschiktheid of werkloosheid.

Nu al hoesten we een belangrijk deel van de gezondheidsfactuur op uit eigen zak en moeten we ons bijkomend verzekeren d.m.v. een hospitalisatieverzekering. Nu al blijkt dat middeninkomens slechts 41 % van hun laatste netto-inkomen als pensioen krijgen uitgekeerd. En ondanks onze zeer hoge uitgaven voor de werkloosheidsverzekering halen we slechts een vervangingsratio die een heel stuk minder bedraagt van het vroeger genoten loon. Het is slechts bij het begin van de werkloosheidsperiode dat de werkloze 60% van zijn begrensde loon krijgt. Deze grens is mettertijd niet opgetrokken zodat heel wat werklozen hun uitkering berekend zien op een veel lager maximumloon.

De N-VA stelt twee belangrijke principes voorop:

1. De sociale zekerheid is in de eerste plaats een verzekering: recht hebben op uitkeringen betekent dat er bijdragen worden gestort. Wie dit principe inruilt voor een loutere bescherming tegen armoede dreigt uit te komen bij een sociale zekerheid voor de armen wat snel zal afglijden naar een arme sociale zekerheid.
2. Arbeid vormt de hoeksteen van onze sociale zekerheid: voor wie kan is uit werken gaan een plicht ten aanzien van zichzelf, de onmiddellijke omgeving en de bredere maatschappij. Een (financieel) gezonde sociale zekerheid houdt rechtstreeks verband met de mate waarin iedereen binnen zijn of haar mogelijkheden mee aan de slag is.

Het loslaten van deze principes leidt tot het resultaat dat iedereen dreigt te verliezen: de midden- en hogere inkomens zien geen verband meer tussen wat ze in het systeem inleggen en wat ze er in geval van sociale risico's of bij ouderdom voor terugkrijgen. De zwakkeren in onze maatschappij verliezen omdat dit afbrokkelend draagvlak tot vluchtroutes leidt.

Daarom stelt de N-VA een vernieuwd handvest voor de sociale zekerheid voor.

1. **De N-VA wil de sociale zekerheid hervormen om ze veilig te stellen voor toekomstige generaties. We vertrekken vanuit het belang van de samenleving.** De sociale zekerheid moet een vangnet zijn, of liever nog een trampoline, maar zeker geen hangmat. Mensen hebben nood aan zekerheid en garanties, zeker in moeilijke tijden. Maar tegelijkertijd moet het vangnet stimulerend werken, mensen aanzetten tot inzet en verantwoordelijkheid. Een gemeenschap vormen vergt immers een bijdrage van iedereen.
2. **De sociale zekerheid moet opnieuw een positieve economische factor worden voor onze maatschappij.** De organisatie van de sociale zekerheid mag geen rem betekenen op het economisch leven. Concreet betekent dit dat de overgang tussen verschillende vormen van beroepsactiviteit moet worden aangemoedigd door de sociale zekerheid in plaats van ontmoedigd.
3. **Werkbereidheid is voor ons de hoeksteen.** N-VA is van mening dat alle takken van de sociale zekerheid een belangrijker activeringsfunctie moeten krijgen: de uitkeringen moeten de weg helpen tonen naar de arbeidsmarkt voor iedereen, elk binnen zijn eigen mogelijkheden. Wel moet het mogelijk blijven om de loopbaan te onderbreken om taken met maatschappelijk nut (kinderen opvoeden, ouderen verzorgen, een bijkomende opleiding volgen) op zich te nemen.
4. De opbouw van het sociale zekerheidsstelsel moet eerlijk, billijk en democratisch zijn. **De equivalentie tussen wat men in het systeem inlegt en wat men eruit haalt, blijft ook in een herverdelend systeem absoluut noodzakelijk.** Wie het stelsel mee opbouwt, moet daartoe ook gemotiveerd worden. Concreet betekent dit dat de uitkeringsplafonds geleidelijk moeten verdwijnen.
5. **Om de legitimiteit van ons stelsel verder te garanderen, is een actieve bestrijding van de sociale fraude noodzakelijk.** Sociale fraude voorkomen is nog beter. Dit bereiken we door elke aangegeven eurocent, in meerdere of mindere mate, mee te laten tellen voor sociale uitkeringen.
6. **Bij al deze veranderingen moet er respect opgebracht worden voor de verworven rechten.** Dit mag echter geen argument zijn om geen begin te maken met veranderingen. Zo is het absoluut noodzakelijk om de vervroegde

uittreding op onze arbeidsmarkt te vermijden en de opbouw van rechten in de sociale zekerheid opnieuw sterker te koppelen aan wie bijdragen betaalt. De wildgroei van tal van 'gelijkgestelde periodes' moet in dat opzicht kritisch onder de loep worden genomen. Ook mag het rekening houden met de verworven rechten zich niet vertalen in het opzadelen van de jongste generaties met alle kosten van de hervorming, zoals dat soms in het buitenland het geval bleek.

4.2 Organisatie en financiering van de sociale zekerheid

Dit land genoot lange tijd de reputatie een robuust sociaal stelsel ontworpen te hebben waarin principes van solidariteit centraal stonden. Het kan evenwel verkeren: net zoals in de andere omliggende lidstaten van de EU is ons stelsel in ademnood gekomen. Alleen hebben de ons omringende landen en voornaamste handelspartners de voorbije jaren aan hun systemen van sociale bescherming gesleuteld en structurele hervormingen doorgevoerd. In België bleef immobilisme troef.

Doorheen de jaren is de financiering van de Belgische sociale zekerheid onder druk komen te staan. Zo stijgen de nationale gezondheidsuitgaven jaar na jaar (in 1998 bedroegen zij 8,3 % van het bruto binnenlands product, in 2005 reeds 10,3 %). In 2009 werd maar liefst een stijging van de uitgaven van de ziekte- en invaliditeitsverzekering genoteerd van 7,2 %, en dit in een jaar dat het nationaal inkomen met 3 % daalde! Bovendien geeft ons land meer dan dubbel zo veel geld uit aan werkloosheidsuitkeringen als het gemiddelde van de andere lidstaten van de EU. En nu begint de bodem van de pensioenkas in zicht te komen. Dit is nochtans niet te wijten aan de grote gulheid van onze pensioenvoorzieningen: 21 % van de Belgische 65-plussers leeft onder de armoededrempel (vgl. Nederland: 5 %).

Nochtans kon men de financiële ineenstorting tijdig zien aankomen. De overheid moet steeds meer bijspringen met belastinggeld om de sociale zekerheid boven water te houden, in 2008 zaten we al aan 12 miljard euro. De sociale uitgaven m.b.t. de vergrijzing (o.m. pensioenen) bedroegen in 2008 23,2 % van het BBP en zullen in 2060 oplopen tot 31,3 % van het BBP (het bruto binnenlands product).

Mensen zien tot slot ook het bos niet meer door de bomen. Ons systeem kreunt onder een manifest gebrek aan transparantie. Ook dit beperkt het draagvlak in brede lagen van de bevolking. Ook daarom moeten we durven spreken over een vernieuwde organisatie van onze sociale zekerheid. Een vereenvoudigde organisatie is de eerste stap om te voorkomen dat prestaties en rechten niet worden opgenomen omdat mensen ze niet kennen of niet aanvragen.

De N-VA maakt een onderscheid tussen kostencompenserende en inkomensvervangende regelingen in de sociale zekerheid.

Alle **kostencompenserende uitkeringen** zoals de terugbetaling van medische kosten, de gezinsbijslagen, de integratietegemoetkoming voor personen met een handicap, de

zorgverzekering zijn niet-arbeidsgebonden en moeten dus voor elke rechthebbende gelijk zijn ongeacht de inkomenspositie of het arbeidsstatuut van de begunstigde. In Nederland wordt een dergelijk systeem "volksverzekering" genoemd. De organisatie van deze volksverzekeringen hangt nauw samen met de beleidskeuzes die de deelstaten maken om bijvoorbeeld gezondheidsrisico's te voorkomen. Preventie is immers de eerste vorm van sociale bescherming. Deze volksverzekeringen worden op het niveau van de deelstaten uitgebouwd zoals dit nu al het geval is voor de Vlaamse zorgverzekering.

Bij **inkomensvervangende regelingen** zoals de pensioenen, de werkloosheidsverzekering en de uitkeringen voor arbeidsongeschiktheid zijn de prestaties afhankelijk van het weggefallen inkomen. Voor de N-VA betekent dit dat er een duidelijke band moet zijn tussen wat iemand tot het systeem bijdraagt en de steun die hij ontvangt. Elke euro moet om opbrengen, zij het in geleidelijk afnemende mate. Met deze sociale correctie ontstaat een herverdelend effect naar de lagere inkomens toe, doch blijven hogere lonen en bijdragen een uitzicht geven op hogere uitkeringen, zij het in een degressieve mate.

De professionele inkomensvervangende sociale zekerheidsstelsels worden volledig uit de sociale verzekeringsbijdragen op het inkomen uit arbeid van de betrokken doelgroepen gefinancierd en worden uitgedrukt in een vast percentage bepaald i.f.v. de nodige middelen. De verdeling van de inspanningen tussen werknemers en werkgevers vormt voorwerp van sociaal overleg. De stelsels zijn zelfbedruipend en bepalen zelf hoe hun uitgaven door hun inkomsten gedekt worden, dit uiteraard binnen een wettelijk kader.

Om mensen te beschermen tegen armoede en sociale uitsluiting willen we een aparte **basisinkomensverzekering** creëren. Deze verzekering voorziet in niet-middelengetoetste prestaties op minimumniveau. De uitkeringen worden toegekend aan wie blijkt geeft van werkbereidheid door maatschappelijk erkend werk te leveren dat niet bezoldigd wordt of aan mensen die arbeid verrichten binnen hun lichamelijke en mentale mogelijkheden, maar daar onvoldoende inkomen uit kunnen putten. Ook wie bereid is tot het volgen van een traject tot arbeidsinschakeling moet hier een beroep op kunnen doen. Op deze manier verzoenen we het verzekeringsprincipe van de sociale zekerheid met de strijd tegen armoede. De kostencompenserende uitkeringen en de basisinkomensverzekering worden niet langer gefinancierd uit bijdragen die op het inkomen uit arbeid geheven worden. Zodoende worden de lasten op arbeid verlicht.

Zelfstandigen verdienen een volwaardig socialezekerheidsstatuut dat aan hun specificiteit voldoende recht doet. Zo moeten de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen opgetrokken worden om de langdurig zieke zelfstandige een inkomensbeveiliging te bieden op een behoorlijk niveau en hem zo te bevrijden van de noodzaak dit risico (soms duur) privé te verzekeren. Vervangdiensten in plaats van een uitkering bij arbeidsongeschiktheid dienen in het sociaal statuut eveneens een plaats te krijgen.

Vervroegde uittreding van de zelfstandigen dient op gelijke wijze als bij de werknemers ontmoedigd te worden.

4.3 Beheer van de sociale zekerheid

Vandaag zijn we meer dan ooit verwijderd van een gemeenschappelijke sociale visie. De politiek laat verstek gaan. De sociale partners vinden elkaar niet meer. De laatste grote poging om sociale vrede tot stand te brengen, dateert al van 1993 - zonder resultaat evenwel. In een economie die sputtert zijn bovendien de voorwaarden niet aanwezig voor vruchtbare afspraken tussen de betrokken partijen.

Het sociaal overleg is overigens bijzonder sterk geïnstitutionaliseerd en bovendien schizofreen: economische en sociale doelstellingen worden – althans op federaal vlak – onafhankelijk van elkaar behandeld. Nieuwe opvattingen en doelstellingen vinden moeilijk hun weg binnen dit kluwen van organisaties. Het Generatiepact (2005) werd onder meer op die manier uitgehold van onderuit. De politiek liet betijen.

Een bijkomend nefast gevolg van de structuur van ons sociaal overleg is dat op maar liefst drie niveaus onderhandeld wordt over de hoogten van de lonen. Uiteraard leidt dit tot opbod bij de loonvorming.

De N-VA vindt dat de politiek het kader moet durven creëren waarbinnen de sociale zekerheid kan werken. Sociaaleconomisch overleg moet geïntegreerd verlopen zoals nu al het geval is op Vlaams niveau binnen de Sociaal-Economische Raad Vlaanderen (SERV). Idealiter wordt de verantwoordelijkheid voor de inkomensvervangende regelingen bij de ministers van Werk gelegd. De volksverzekeringen komen terecht bij een Vlaams/Waals minister van Welzijn. De politiek draagt de verantwoordelijkheid om doortastend op te treden en de sluipende juridisering van sociale zekerheidsvraagstukken een halt toe te roepen. Sociaal beleid wordt door politici uitgetekend, niet door rechters.

Vandaag stellen we echter vast dat zowel de sociale partners als de politiek verstek laten gaan wanneer het gaat over de toekomst van onze sociale zekerheid. Fundamentele hervormingen blijven uit. Mensen zoeken zelf een uitweg door zich bijvoorbeeld bijkomend te verzekeren via private spelers. De sociale zekerheid die overblijft is er voor de sociaal zwakkeren wat leidt tot een arme sociale zekerheid. Op zich is het niet verkeerd private spelers te betrekken bij het beheer, al was het maar om het huidige beheer van de sociale zekerheid aan te zetten tot meer efficiëntie. Maar de N-VA verzet zich wel tegen een sluipende evolutie en vraagt dat alle betrokkenen de moed hebben fundamentele stappen te durven zetten in de hervorming van onze publieke sociale zekerheid.

Het **sociaal overleg** moet verlicht worden door het beheer over gezinstoelagen en gezondheidskosten onder te brengen in een nieuw overlegmodel waarbij gezins-

organisaties, artsen en andere betrokkenen het voortouw nemen en verplicht advies en initiatiefrecht hebben voor die thema's die hen aanbelangen.

De **intermediaire instellingen** moeten een algemeen dienstverlenend aanbod verzorgen in de bemiddeling tussen sociaal verzekerde en sociale zekerheid. Deze verenigingen staan in voor het contract met de sociaal verzekerde. Ze vertegenwoordigen de verzekerde en helpen hem of haar bij het realiseren van hun rechten en plichten inzake de sociale zekerheid. Ze treden op als tussenpersoon tussen de openbare instellingen van sociale zekerheid en de burger. Ze zijn aanspreekpunten voor hun leden en maken hen wegwijs in de wereld van de sociale zekerheid. Pluraliteit en mededinging worden hierbij gegarandeerd. Ook private organisaties kunnen zich organiseren voor deze taakstelling. Wie geen beroep wenst te doen op deze verenigingen kan terecht bij een algemene hulpkas.

4.4 Onze pensioenen

Het Groenboek van Michel Daerden heeft ons niet veel verder gebracht en plaatst de problematiek van de rustpensioenen te weinig in het geheel van de sociale zekerheid. België besteedt aan de sociale zekerheid relatief gezien minder middelen dan het gemiddelde van de 15 kernlanden van de E.U. Er zijn echter twee gebieden van de sociale zekerheid waar België ruim boven het Europese gemiddelde qua bestedingen zit, namelijk de overlevingspensioenen (waar wij bijzonder weinig restrictief zijn) en de werkloosheidsuitkeringen (waar wij ongeveer het enige land ter wereld zijn dat deze uitkeringen niet beperkt in de tijd).

Eerste voorwaarde voor de financiering van onze pensioenen is een strikte budgettaire orthodoxie. Tweede voorwaarde is een hogere werkzaamheidsgraad. In een repartitie- of omslagstelsel betaalt de actieve bevolking immers de pensioenen. Die verhouding staat al onder druk door de vergrijzing en wordt nog verder scheefgetrokken omdat te veel mensen de arbeidsmarkt vroegtijdig verlaten. De theoretische pensioenleeftijd ligt momenteel voor zowel mannen als vrouwen op 65 jaar, in werkelijkheid ligt het gemiddelde rond 60 jaar. Die kloof moet zo snel mogelijk worden dichtgereden. De wettelijke pensioenleeftijd blijft dus op 65 jaar liggen.

Belangrijker dan de leeftijd waarop iemand op pensioen kan gaan, is het definiëren van de periode waarin effectief gewerkt is en dus bijdragen werden betaald. **De loopbaan moet dan een periode van 40 tot 45 jaar dekken waarin werk en dus bijdragebetaling is gebeurd.** Dit laat ook meer flexibiliteit toe waarbij de tijdspaarrekening onderdeel uitmaakt van de pensioenberekening die rekening houdt met het al dan niet volmaken van het traject 65/40-45 jaar.

De N-VA blijft uitgaan van het wettelijk pensioen, de zogenaamde eerste pijler, als basis voor het behoud van de levensstandaard op de oude dag. Iedere gewerkte dag moet tellen, zeker in de berekening van de wettelijke pijler. Ook in het pensioenstelsel moet het systeem dus gestoeld zijn op een sterker verband tussen

bijdragen en uitkeringen. De N-VA pleit voor de afschaffing van het loonplafond in de pensioenen. Door de 'splitting' van de sociale zekerheidsbijdragen tussen gehuwden en wettelijk samenwonenden wordt het mogelijk de gevallen waarin teruggevallen wordt op een minimumpensioen aanzienlijk te beperken. Immers, elk van de echtgenoten zal dan een eigen pensioen opbouwen.

Het wettelijk pensioen moet garant staan voor een behoorlijk inkomen tijdens het pensioen. Het kan zijn dat mensen toch wat extra's willen doen om later op een nog beter inkomen te kunnen rekenen. Deze zelfvoorzorg moet aangemoedigd worden. Zo kennen we de tweede pijler regelingen die in een aanvullend pensioen voorzien voor groepen werknemers of zelfstandigen. Door deze regelingen van een goed wettelijk kader te voorzien en de sociale dimensie ervan aan te moedigen, kan de overheid werknemers en werkgevers overtuigen een deel van de verloning uit te stellen zodat men op zijn oude dag de vruchten van zijn vroegere arbeid en voorzorg kan plukken. Op gelijkaardige wijze kan het individueel pensioensparen, de derde pijler, ondersteund worden. Wel moet erover gewaakt worden dat de financiële ondersteuning niet leidt tot omgekeerde herverdeling.

Het **overlevingspensioen** zal geleidelijk uitdoven. In de plaats komt de individuele pensioenrekening die wordt opgebouwd uit de 'splitting' van de bijdragen van gehuwden of wettelijk samenwonenden. Ook wordt voor al wie een partner verliest sowieso voorzien in een overbruggingsuitkering van een jaar om zich makkelijker aan de gewijzigde gezinssituatie te kunnen aanpassen.

Gepensioneerden mogen onbeperkt bijverdienen, zowel in een zelfstandigenstatuut als in een werknemersstatuut. Op het verdiende bedrag worden gewoon sociale bijdragen en belastingen betaald. Hierdoor kunnen gepensioneerden hun pensioen verhogen. Niemand mag evenwel verplicht worden langer te blijven werken dan tot 65 jaar.

Naarmate de inkomens van wie in de private en van wie in de publieke sector werken, naar mekaar toegroeien, kunnen de verschillen tussen de pensioenen van de werknemers en deze van de ambtenaren opgeheven worden.

Tot slot moeten alle rechthebbenden jaarlijks een duidelijk overzicht ontvangen van de rechten die al zijn opgebouwd: niet alleen in het wettelijk pensioen, maar ook in de aanvullende pensioenregelingen.

4.5 Armoede

De N-VA gaat uit van een inclusieve visie op de samenleving. We stellen alles in het werk opdat er niemand van participatie in de samenleving verstoken zou blijven. Aan de kant gaan staan of de andere in de marge laten liggen zijn voor de N-VA geen opties.

Om dan sociale uitsluiting, -wat een ruimer begrip is dan alleen armoede-, tegen te gaan wil de N-VA er alles doen opdat allen tussen 18 en 65 zouden kunnen werken. Arbeidsparticipatie is zonder twijfel de beste weg om uit de armoede en sociale uitsluiting weg te blijven of weg te geraken. De inzet van allen in de samenleving is broodnodig en arbeid is voor het individu een belangrijke weg tot zelfontplooiing.

Waar dan toch geen werk op de arbeidsmarkt gevonden kan worden, biedt de door ons voorgestelde basisinkomensverzekering soelaas. Ook dan blijft de betrokkene zich inspannen, te weten om de moeilijkheden die zijn/haar participatie in de samenleving in de weg staan te overwinnen. Via de basisinkomensverzekering biedt de samenleving hem/haar dan daartoe de beste kansen. De basisinkomensverzekering voorziet in een uitkering op leefloonniveau en is niet middelengetoetst.

De maatschappelijke dienstverlening via het OCMW en het leefloon blijven voor ons bestaan, maar moeten opnieuw de allerlaatste optie worden. Wie het moeilijk heeft moet zoveel als mogelijk door betaald werk of door de basisinkomensverzekering geholpen worden. Als dit niet mogelijk blijkt in een beperkt aantal gevallen, kan een beroep gedaan worden op het laatste vangnet. Niemand mag immers verstoken blijven van de mogelijkheid een menswaardig bestaan te leiden. Menswaardig bestaan blijft essentieel en in die gevallen zal het OCMW een op maat ontwikkelde maatschappelijke dienstverlening moeten ontwikkelen die niet noodzakelijk financieel, maar bijvoorbeeld materieel en ondersteunend wordt ingevuld. Ook de Inkomensgarantie voor Ouderen en de inkomensvervangende tegemoetkomingen voor mensen met een handicap blijven gehandhaafd.

Of het nu om de prestaties van de nieuwe basisinkomensverzekering gaat, of het bestaande leefloon, IGO en tegemoetkomingen, belangrijk blijft het ervoor te zorgen dat het niveau van de geldprestaties echt mensen in staat stelt om een menswaardig leven te leiden. Het bedrag ervan moet periodiek aangepast worden om betrokkenen in staat te stellen blijvend boven de (Europese) armoedegrens te blijven.

4.6 Onze gezondheidszorg

We besteden maar liefst 10 % van het BNP (35 miljard euro) aan onze gezondheidszorg. **Van die 35 miljard euro betaalt de patiënt al meer dan 10 miljard euro uit eigen zak.** Reeds vele jaren beperkt de discussie over gezondheidszorg zich tot het budgettaire plaatje.

Fundamenteel is dat Vlaanderen en Franstalig België er totaal verschillende visies op nahouden inzake de gezondheidszorg. De huisarts is Vlaams en het ziekenhuis Franstalig om het met een boutade te stellen. De Vlaming heeft een vaste huisarts die meestal over een elektronisch dossier beschikt en die als hoeder van dit patiëntendossier adequaat doorverwijst. In Franstalig België kiest men voor meer technische onderzoeken, rechtstreeks in het ziekenhuis, ziekenhuizen die hoge

ereloon –en kamersupplementen aanrekenen waardoor hospitalisatieverzekeringen zo duur worden dat ook de patiënt ze niet meer kan betalen. De taalgrens is dus ook een zorggrens.

Gezondheidszorg is een persoonsgebonden materie. De patiënt laat zich beïnvloeden door de huisarts, televisie en kranten. De zorgverstrekker wordt beïnvloed door het onderwijs en de gezondheidszorgcultuur waarin hij of zij is groot gebracht. Huisartsen en specialisten in opleiding moeten daarom een gevarieerde opleiding krijgen die hen in contact brengt met academische en niet-academische ziekenhuizen. Dit moet een plaats krijgen in de erkenningsprocedure zodat het samenspel arts-patiënt tot een gezondheidszorg leidt die de juiste keuzes maakt.

Deze vertrouwensrelatie staat echter meer en meer onder druk. Daarom wilden we al in 2007 diepgaande hervormingen doorvoeren. Dit is nodig want door de vergrijzing van de bevolking, de medisch – technische revolutie, de huidige gezondheidstoestand van de Vlamingen, ... moeten we omzichtiger met het geld omspringen. Maar ook in dit debat kwam amper beweging.

Nochtans vraagt bijvoorbeeld de situatie op het vlak van de geestelijke gezondheidszorg dringend om een coherente aanpak. Vlaanderen kampt nu al met enorm hoge zelfdodingcijfers vergelijkbaar met de Scandinavische landen. Zo zou de erkenning van de klinisch psycholoog ertoe kunnen leiden dat verschillende zorgverstrekkers elkaar kunnen vinden in de strijd voor een meer uitgebouwde geestelijke gezondheidszorg.

Door de vergrijzing komt ook de ouderenzorg in beeld wanneer we vragen om coherente bevoegdheden op het vlak van gezondheidszorg. De Vlaming wil zo lang mogelijk in zijn huis blijven. De N-VA kiest strategisch en wil inzetten op thuisverpleging en thuiszorg (ook en meer dan vandaag in de context van een nakend levenseinde). Ook moeten we nu opties nemen voor onze rustoorden, maar ook hier botsen we op de limieten van onze bevoegdheden. De private sector kan hier in een partner zijn op voorwaarde dat kwaliteit gegarandeerd is en zorg toegankelijk/betaalbaar blijft.

Internationaal merken we nochtans een duidelijke tendens op om gezondheidszorg dichterbij de mens te organiseren. In Spanje, Italië, het Verenigd Koninkrijk en de Scandinavische landen heeft men al de stap gezet en de regio's volgens het subsidiariteitsbeginsel bevoegd gemaakt voor belangrijke delen van de gezondheidszorg. Vlaanderen vraagt dat het ook zijn gezondheidszorg in handen zou kunnen nemen. Het gaat daarbij overigens niet enkel om de centen, het gaat over efficiëntie. Nu zitten we met dubbelwerk en acht verschillende ministers.

Voor N-VA is het duidelijk dat de gezondheidszorg thuis hoort op het niveau van de gemeenschappen. Dit is de ultieme responsabilisering. Wanneer een gemeenschap meer investeert in preventie, zal deze gemeenschap daar ook voor beloond worden.

Denk maar aan het halfslachtig compromis rond het rookverbod dat op het terrein onuitvoerbaar is gebleken.

De N-VA kiest voor een gezonde gezondheidseconomie. Ook hier kan onze economie zich vernieuwen. De farmaceutische industrie moet gekoesterd worden door ondernemen aantrekkelijk te maken, niet door samen alsmaar meer pillen te slikken. Het gebruik van generische en patentvrije geneesmiddelen wordt verder aangemoedigd door positieve bekrachtiging, iets wat Europa ons nu toelaat te doen, en wat al in de praktijk wordt gebracht in Denemarken.

We streven naar een kwalitatieve gezondheidszorg. Vandaag de dag is de gezondheidszorg wereldtop dankzij de zorgverstrekkers en ondanks het systeem. Het kan beter: kwaliteitsgaranties zijn een noodzaak, maar dit mag ons niet doen verliezen in nutteloze administratie en procedures. De kerntaak blijft immers essentieel.

We moeten gezondheidsdoelstellingen durven vooropstellen die in overleg met het werkveld gerealiseerd worden. Dit gebeurt nu al gedeeltelijk in Vlaanderen. Een evenwicht moet gevonden worden tussen de vergoeding per prestatie en de forfaitaire vergoedingen voor het behalen van gezondheidsdoelstellingen.

De N-VA schakelt zich in een internationale logica in en wil de uitgaven in de gezondheidszorg objectiveren door de meest moderne wetenschappelijke inzichten (de zogenaamde *Evidence Based Medicine*) te hanteren als maatstaf voor een kostenbewuste en doelmatige zorg.

Verder pleiten we voor een verregaande digitalisering met respect voor de privacy om ons op die manier te ontdoen van alle administratieve rompslomp. Dit treft niet alleen artsen, maar ook apothekers, kinesitherapeuten, ziekenhuisdirecties, tandartsen en intussen zijn er al 800 verpleegkundigen die zich nog uitsluitend bezighouden met puur administratieve taken. Zorgvertrekkers moeten dringend weer in de mogelijkheid gebracht worden bezig te zijn met hun kerntaak: de patiënt.

De huisarts is en blijft de centrale gids in die gezondheidszorg. De patiënt zal gestimuleerd worden eerst langs de huisarts te passeren. Dit moet duidelijker financieel voelbaar zijn. De toegankelijkheid van onze gezondheidszorg loopt vlot via de huisarts, dankzij een gegeneraliseerde derdebetalersregeling waarbij enkel nog het remgeld is verschuldigd. Dit werkt drempelverlagend, ook voor sociaal zwakkeren, en vermindert het gebruik van spoeddiensten en de hieraan verbonden overconsumptie van onderzoeken en medische beeldvorming.

Een herwaardering van het huisartsenberoep moet er voor zorgen dat er meer jongeren kiezen voor deze roeping. Meer artsen toelaten zonder dat je weet of ze wel degelijk huisarts willen worden heeft geen zin. De herwaardering van de intellectuele act is hierin cruciaal zowel voor huisartsen als bepaalde specialisten. Stimuleren van

groepspraktijken kan en mag, maar N-VA vergeet niet dat meer dan helft van de huisartsen alleen werkt.

Multidisciplinair samenwerken moet van onderuit gestimuleerd worden. Apothekers in de nulde lijn worden zorgverstrekkers. De strijd tegen reclame voor geneesmiddelen, de illegale verkoop van geneesmiddelen moet plaats ruimen voor de apotheker die gedegen informatie levert, op maat van de patiënt. Huisartsen, endocrinologen, bariatrische chirurgen,... vinden elkaar in de strijd tegen obesitas. Kinesitherapeuten, fysiotherapeuten, huisartsen sportartsen, cardiologen... vinden elkaar in sportclubs, revalidatiecentra,... Hierin kan het zorgtraject –wat opnieuw enkel populair is in Vlaanderen- als concept verder uitgebreid worden.